

Effects of the Board's Ownership and Oversight Structure And Audit Characteristics On Earning Management

Reza Daghani¹, Najmeh Hajian², Kobra Tolouie³

Received : 2018/05/13

Approved: 2018/09/18

Abstract

Considering the financial problems around the world, using a regulatory approach in corporate governance and also enhancing audit quality in order to assure shareholders have an increasing importance now. Since shareholders rely on the financial data validated by auditors in order to make decisions, auditor's characteristics may affect managers' action of financial information manipulation. On the other hand, the Board structure may affect accounting method choice, specially earning management. This study is aimed to investigate effects of audit characteristics including audit tenure and audit firm size, as well as the board's ownership and oversight structure on earning management. The sample consists of 220 firms listed in Tehran Stock Exchange during 2009 to 2015. Findings indicate that there is a significant and direct relation between chief executive officer ownership and the earning management. Other results also show a positive significant relation between audit tenure and earning management. One of the interesting findings is that firms employing auditors with more than 5 to 10 partners and technical directors, has less earning management.

Keywords: Ownership structure, Audit tenure, Audit partner, Board of directors, Earning Management.

Jel clacification: G32, M42

DOI: 10.22051/jera.2018.20138.2019

¹ Ph. D. of Accounting, Management and economic department, Tarbiat Modares university, Tehran, Iran (reza.daghani@gmail.com)

² Assistant Professor of Accounting, Khatam University, Tehran, Iran, Corresponding Author, (hajiyani.najmeh@gmail.com)

³ MS.c. of Accounting, Safadasht university, Tehran, Iran, (managemant20@gmail.com)

پژوهش‌های تجربی حسابداری

سال نهم، شماره ۳۴، زمستان ۱۳۹۸، صص ۲۳۵ - ۲۴۹

تأثیر ساختار مالکیتی و نظارتی هیأت مدیره و ویژگیهای حسابرسان بر مدیریت سود در بورس اوراق بهادار تهران

رضا داغانی*، نجمه حاجیان**، کبری طلوعی***

تاریخ دریافت: ۹۷/۰۲/۲۳

تاریخ پذیرش: ۹۷/۰۶/۲۷

چکیده

با وقوع مشکلات متعدد مالی در جهان، استفاده از رویکرد مقررات گذاری در حاکمیت شرکتی و نیز افزایش کیفیت حسابرسان به منظور اطمینان بخشی به صاحبان سهام، بیش از پیش اهمیت یافته است. مالکان برای تصمیم گیری و تخصیص منابع، به اطلاعات مالی و نیز اعتباربخشی آنها توسط حسابرسان اتکا می کنند؛ از این رو ویژگی های حسابرسان را می توان بر اقدام مدیریت به دستکاری اطلاعات مالی مؤثر دانست. از سوی دیگر ساختار هیأت مدیره می تواند بر انتخاب روش های حسابداری و به طور خاص مدیریت سود شرکت تأثیر گذار باشد. در این راستا با استفاده از اطلاعات مربوط به ۲۲۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در طی سال های ۱۳۸۸-۱۳۹۴، به بررسی اثر دوره تصدی حسابرسان، اندازه حسابرسان (بر اساس تعداد شرکا)، و ساختار مالکیتی و نظارتی هیأت مدیره بر مدیریت سود پرداخته شده است. در زمینه ساختار هیأت مدیره، نتایج پژوهش گویای رابطه مستقیم و معنادار میان مالکیت مدیرعامل و مدیریت سود است. همچنین نتایج نشان دهنده رابطه مثبت بین دوره تصدی حسابرسان و مدیریت سود است. نتایج تحقیق در خصوص بررسی تأثیر تعداد شرکا و مدیران موسسات حسابرسان بر مدیریت سود حاکی از آن است که در شرکت هایی که توسط موسسات حسابرسان با پنج الی ده شریک و مدیر فنی حسابرسان می شوند، مدیریت سود کمتری صورت می گیرد.

واژه های کلیدی: ساختار مالکیت، هیأت مدیره، دوره تصدی، شرکاء موسسه حسابرسان، مدیریت سود.

طبقه بندی موضوعی: G32, M42

مقدمه

DOI: 10.22051/jera.2018.20138.2019

* دکتری حسابداری، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه تربیت مدرس، ایران، (reza.daghani@gmail.com).

** استادیار گروه حسابداری، دانشگاه خاتم (نویسنده مسئول)، ایران، (hajiyan.najmeh@gmail.com).

*** کارشناس ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد واحد صفادشت، ایران، (managemant20@gmail.com).

با جدا شدن مالکیت از مدیریت مساله وجود تضاد منافع بین مدیریت و سهامداران و ایجاد هزینه‌های نمایندگی مطرح می‌شود. لذا توجه به نظارت و کنترل حاکمیتی بر عملیات شرکت، بیش از گذشته حائز اهمیت است. در این خصوص رعایت اصول حاکمیت شرکتی، می‌تواند یکی از سازوکارهای مهم در مواجهه با مسأله نمایندگی مدیریت در قبال سهامداران باشد (تندلو و انسترایلن، ۲۰۰۸؛ چی و همکاران، ۲۰۱۱؛ ژانگ، ۲۰۱۴)؛ به طوری که مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی می‌تواند فرصت‌های مدیریت سود را کاهش داده و در نتیجه کیفیت سود را افزایش دهد (لیبی و سیبرت، ۲۰۰۹؛ حساس یگانه و همکاران، ۱۳۸۹). این موضوع بعد از وقوع مشکلات و بحران مالی در جهان و توجه به رویکرد مقررات‌گذاری در حاکمیت شرکتی و نیز کیفیت حسابرسی در جهت اطمینان بخشی به صاحبان سهام، دارای اهمیت بیشتری نسبت به گذشته شده است.

انتخاب روش‌های حسابداری در موقعیت‌های مختلف، بر آوردهای مدیریت، طبقه بندی‌ها، زمان‌سنجی و نیز تغییرات در محتوای افشا از جمله شیوه‌هایی است که مدیریت به منظور مدیریت سود از آن‌ها استفاده می‌نماید. تفکیک مالکیت از مدیریت، احتمال رفتارهای فرصت‌طلبانه مدیران برای پنهان کردن وضعیت نامطلوب شرکت را افزایش می‌دهد. بطور مثال ویل (۲۰۱۷) نشان داده است که شرکت‌های با عملکرد پایین با افزایش استفاده از رویه‌های مدیریت سود، در تلاش هستند تا سودی را گزارش کنند که عملکرد ضعیف آن‌ها را پنهان کند. مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی می‌تواند تأثیر به‌سزایی بر نحوه عملکرد مدیریت شرکت و اعمال سیاست‌های وی داشته باشد (لیبی و همکاران، ۲۰۱۵). مطالعات گذشته در آزمون و بررسی موارد فوق، جنبه‌های خاصی از انتخاب‌های حسابداری را مورد توجه قرار داده است و اثر آن‌ها را بر کیفیت گزارشگری بررسی نموده است (به عنوان مثال لیبی و سیبرت، ۲۰۰۹؛ حساس یگانه و همکاران، ۱۳۸۹؛ آل‌جیفری، ۲۰۰۷؛ چانتائو و همکاران، ۲۰۰۷؛ تندلو و انسترایلن، ۲۰۰۸؛ چی و همکاران، ۲۰۱۱؛ ژانگ، ۲۰۱۴؛ عزیزخانی و داغانی، ۲۰۱۸)

در ادبیات مرتبط با کیفیت گزارشگری مالی، به اهمیت نوع و ساختار هیأت مدیره به عنوان ناظران احتمالی شرکت که می‌توانند انتخاب‌های حسابداری را محدود نمایند، اشاره شده است (دی‌چو و همکاران، ۲۰۱۰). به طور مشابه، در ادبیات حوزه حاکمیت شرکتی، بیشتر پژوهش‌های صورت گرفته، از یک سو در جستجوی تعادل بین رضایت سهامدار و جبران

خدمات مدیریت، شهرت و اعتبار مدیریت بوده و از سوی دیگر در جهت برخورداری از هیأت‌مدیره مؤثر و کارا، ویژگی‌های هیأت‌مدیره را همواره مورد تأکید قرار می‌دهند. از این رو روشن شدن ارتباط ساختار هیأت‌مدیره و مدیریت سود یکی از اهداف این پژوهش است. از طرفی در ادبیات حوزه حسابرسی، در خصوص اظهارنظر حسابرسان درباره موارد تخلف در شرکت و نیز گرایش مدیریت برای اجتناب از هزینه‌های دعوی قضایی و همچنین هزینه‌ها و آسیب‌های وارده به شهرت و اعتبار حسابرسان، بحث‌های بسیاری مطرح شده است (نلسون و اسکینر، ۲۰۱۳، عزیزخانی و داغانی ۲۰۱۸). انگیزه مدیریت سود ممکن است شیوه‌ای که مدیران و حسابرسان، براساس آن باورها و اولویت‌های خود را شکل می‌دهند را نیز تحت تأثیر قرار دهد (بکر و ویگلر ۲۰۱۳). از طرفی حسابرسان می‌توانند با هیأت‌مدیره تعامل داشته باشند، زیرا اعضای هیأت‌مدیره در حل و فصل تعارض‌های بین مدیریت و حسابرسان مشارکت می‌کنند. بطور مثال کارسلو و همکاران (۲۰۰۴) نشان دادند که هیأت‌مدیره مؤثر و کارا، نیازمند حسابرسان با کیفیت است. بنابراین به نظر می‌رسد ویژگی‌های حسابرسان بتواند بر توانایی و انگیزه مدیران برای ارائه اطلاعات نادرست یا دستکاری شده به بازار مؤثر باشد. اهمیت این مطالعه تبیین بیشتر رابطه بین ویژگی‌های حسابرسان، ساختار هیأت‌مدیره و مدیریت سود است. براین اساس، هدف پژوهش بررسی تأثیر مسائل مربوط به ساختار هیأت‌مدیره شامل میزان مالکیت مدیر عامل، اعضای هیأت‌مدیره و درصد مدیران غیرموظف هیأت‌مدیره و تأثیر ویژگی‌های حسابرسان شامل تعداد مدیران موسسات حسابرسی و دوره تصدی حسابرسان بر مدیریت سود است.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

با مطالعه ادبیات گذشته می‌توان جوانب مختلف مدیریت سود را مورد بررسی قرار داد. مدیریت سود را غالباً با انگیزه گمراه‌کردن استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی و یا انحراف از نتایج قراردادی که بستگی به سودهای حسابداری دارد، تعریف کرده‌اند (حساس یگانه، ۱۳۹۵). در تعریفی دیگر، مدیریت سود فرآیند انجام اقدامات عمومی در محدوده اصول عمومی پذیرفته شده حسابداری است که سبب رسیدن به سطح سود موردنظر می‌شود (آلجیفری ۲۰۰۷). به طوری که مدیریت با این عمل قصد دارد فرآیند سودآوری شرکت را به شکلی نشان دهد که واحدهای اقتصادی تحت مدیریت وی به عنوان یکی از گزینه‌های اولیه

برای هر سرمایه گذار بالقوه مطرح شود. مطالعات تجربی نیز این موضوع را تأیید کرده‌اند. به طور مثال، چارفدین و باثوین (۲۰۱۲) در بررسی امنیت شغلی مدیرعامل و مدیریت سود، به بررسی دوره تصدی مدیران عامل در ۲۷۱ شرکت آمریکایی طی ۱۱ سال و مدیریت سود در این شرکت‌ها پرداخت و ارتباط مستقیمی بین این دو متغیر یافت. ویلسون و وانگ (۲۰۰۹) نیز در موارد تغییر همزمان مدیرعامل و رییس هیأت مدیره، مدیریت منفی سود در سال تغییر را گزارش دادند. بر اساس یافته‌های آن‌ها، مدیران عامل در سال تغییر با استفاده از ارقام تعهدی اختیاری سود را در جهت منفی مدیریت کرده‌اند. در ادامه در مورد جنبه‌های مختلف مرتبط با هیأت مدیره و حسابرس که بر مدیریت سود موثرند به تفکیک بحث می‌شود.

ساختار مالکیتی هیأت مدیره و مدیریت سود

تفکیک مدیریت از مالکیت، بحث تضاد منافع بین ذی نفعان مختلف واحد اقتصادی را مطرح نموده است. مدیران امکان دسترسی بی قید و شرط به بخش مهمی از اطلاعات مالی سازمان را داشته و این اختیار زمانی که در کنار ویژگی حسابداری تعهدی قرار می‌گیرد و انگیزه‌هایی همچون پاداش، مقررات گریزی، رقابت و سایر انگیزه‌های فردی پیش می‌آید، محرکی قوی برای مدیران می‌شود تا در جهت منافع خویش و حتی در تضاد با منافع سایر گروه‌ها اطلاعات موجود را دستکاری نمایند. اما همسو کردن منافع مدیران و سهامداران یکی از اولین راهکارها برای کاهش اثرات منفی تفکیک مدیریت و مالکیت بوده است. وجود مدیران در جایگاه مالکان یا مالکان در جایگاه مدیران در شرکت، بحث تضاد منافع را تا حد زیادی تحت الشعاع قرار می‌دهد. با توجه به این موضوع به نظر می‌رسد مالکیت مدیریتی می‌تواند قابلیت اتکای اطلاعات حسابداری را تحت تأثیر قرار دهد (فان و ونگ، ۲۰۰۲)؛ فرانسیس و همکاران، ۲۰۰۶). به عنوان مثال وارفیلد و همکاران (۱۹۹۵) به شواهدی دست یافتند مبنی بر اینکه مالکیت مدیریتی بر قدرت توضیح‌دهندگی سود در خصوص بازده، تأثیر مثبت و بر میزان تعدیلات ارقام تعهدی حسابداری اثر معکوس دارد. به عبارتی مالکیت مدیریتی، کیفیت سود را افزایش داده و انگیزه‌های مدیریت سود را تضعیف می‌نماید.

ساختار نظارتی هیأت مدیره و مدیریت سود

به عقیده فاما و جنسن (۱۹۸۳) هیأت مدیره شرکت‌ها نقش محوری در نظام راهبری شرکت ایفا می‌کنند. مدیران غیرموظف از مدیریت شرکت مستقل هستند و به همین دلیل در ایفای نقش نظارتی خود مؤثرتر عمل می‌کنند. به عبارتی نقش نظارتی مدیران غیرموظف در ترکیب هیأت مدیره پررنگ‌تر از مدیران موظف می‌باشد. پیسنل و همکاران (۲۰۰۰)؛ کلین (۲۰۰۲) و بیزلی (۱۹۹۶) شواهدی را در رابطه با استقلال اعضای هیأت مدیره و دستکاری سود فراهم آوردند که نشان می‌داد شرکت‌هایی که دارای اعضای هیأت مدیره مستقل از مدیران اجرایی بودند ارقام تعهدی غیرعادی کمتری گزارش نموده‌اند. بیزلی (۱۹۹۶) در پژوهشی دریافت که حضور اعضای غیرموظف هیأت مدیره احتمال تقلب در ارائه صورت‌های مالی را کاهش داده است. همچنین جوهری و همکاران (۲۰۰۹) دریافتند که غیرموظف بودن یک سوم اعضای هیأت مدیره که توسط قوانین حاکمیت شرکتی مالزی الزامی است، برای نظارت بر مدیریت به منظور جلوگیری از مدیریت سود کافی نیست. شمس و همکاران (۱۳۹۵) دریافتند درصد بالای اعضای غیرموظف هیأت مدیره در کنار تخصص حسابرس، احتمال مدیریت سود را کاهش می‌دهد. بنابراین می‌توان چنین بیان داشت که از دیدگاه نظری، هنگامی که هیأت مدیره مستقل و از نسبت بالایی اعضای غیرموظف تشکیل شده باشد، وجه نظارتی شرکت ارتقا می‌یابد و انتظار می‌رود مدیریت سود کمتر باشد.

کیفیت حسابرسی و مدیریت سود

بیکر (۱۹۹۸)؛ فرانسیس (۱۹۹۹)؛ دیفاند و جیانبالو (۱۹۹۱) و جنین و پیوت (۲۰۰۵)، عزیزخانی، داغانی و شیلر (۲۰۱۸) به این نتیجه رسیدند که کیفیت حسابرسی احتمال وقوع مدیریت سود را کاهش می‌دهد. زیرا اعتقاد بر این است که گزارش‌های مالی شرکت‌هایی که از حسابرسان با کیفیت استفاده کرده‌اند، دارای محتوای اطلاعاتی و کیفیت بالاتری هستند. در مورد کیفیت حسابرسی در تحقیقات گذشته از معیارهای بسیاری استفاده شده است، نظیر دوره تصدی حسابرسی، اندازه و نوع حسابرس، رتبه حسابرسی و غیره. یکی از رایج‌ترین معیارهای بررسی شده، دوره تصدی حسابرس است. به عنوان مثال میرز و همکاران (۲۰۰۳) دریافتند که رابطه طولانی مدت حسابرس و صاحبکار با پراکندگی کمتر در توزیع ارقام تعهدی اختیاری رابطه دارد و محدودیت‌های بزرگتری بر ارقام تعهدی اختیاری افزاینده و کاهنده سود ایجاد می‌کند. به عبارت دیگر، رابطه طولانی مدت می‌تواند به اعمال قدرت از سوی

حسابرسان منجر شود تا بدین وسیله دستکاری ارقام تعهدی توسط مدیریت کاهش یابد. نتایج تحقیق چی و همکاران (۲۰۱۱) متفاوت بود. آن‌ها در بررسی رابطه کیفیت حسابرسی و مدیریت سود به این نتیجه رسیدند که دوره تصدی طولانی مدت حسابرس با افزایش مدیریت سود واقعی مرتبط است.

معیار دیگر برای کیفیت حسابرسی، اندازه موسسه حسابرسی است. لینوکس (۲۰۰۶) نتیجه گرفت بین حسابرسی موسسه‌های بزرگ و کیفیت حسابرسی رابطه‌ی مثبت وجود دارد. چانتانو و همکاران (۲۰۰۷) نیز به بررسی تعدادی از مؤسسات حسابرسی کوچک در بازار حسابرسی چین پرداختند. آن‌ها دریافتند هر چه اندازه موسسه حسابرسی بزرگتر باشد، از دیدگاه سرمایه‌گذاران سود دارای کیفیت بالاتری است. آن‌ها همچنین نشان دادند که اندازه مؤسسات حسابرسی بر کیفیت حسابرسی تأثیرگذار است.

تندلو و انسترایلن (۲۰۰۸) و الزوی (۲۰۱۶) در بررسی مدیریت سود و کیفیت حسابرسی به ترتیب در اروپا و عمان، با تفکیک مؤسسات حسابرسی به چهار موسسه بزرگ و سایر مؤسسات، به این نتیجه دست یافتند که کیفیت بالای حسابرسی (بر حسب اندازه موسسه) باعث کاهش مدیریت سود می‌شود. در ایران نیز حساس یگانه (۱۳۹۵) بیان می‌کند که کیفیت حسابرسی به عنوان یک سازوکار حاکمیت شرکتی منجر به کاهش مدیریت سود واقعی می‌گردد.

فرضیه‌های پژوهش

فرضیه‌های مربوط به ساختار هیأت مدیره:

براساس تعریفی که در دانشنامه حاکمیت شرکتی (۲۰۱۵) ارائه شده است، منظور از ساختار مالکیت، توزیع مالکیت سهام باتوجه به میزان رأی و سرمایه و نیز هویت مالکان است. ساختار مالکیت، موضوعی مهم در حوزه حاکمیت شرکتی است، زیرا انگیزه مدیران و از آن طریق، کارآیی اقتصادی شرکت‌ها را تعیین می‌کند. جانگ و کاون (۲۰۰۲) در بررسی ساختار مالکیت و سودهای غیرآگاهانه در کره جنوبی دریافتند که تمایز اصلی شرکت‌ها در خصوص ساختار مالکیتشان مربوط به میزان دخالت مالک اصلی شرکت در مدیریت آن شرکت است. میزان مالکیت مدیرعامل برای شرکت‌های مختلف متفاوت است و هرچه این

مالکیت بیشتر باشد، می‌تواند کنترل بیشتری بر شرکت اعمال کند (رنجبر جمال آبادی و همکاران، ۱۳۹۶). با توجه به این استدلال انتظار داریم در صد سهام سهامداری که مدیرعامل نماینده او می‌باشد بر میزان مدیریت سود موثر باشد.

فرضیه اول: درصد مالکیت مدیریت عامل بر میزان مدیریت سود تأثیر دارد.

سهامداران دارای کنترل، معمولاً توانایی و انگیزه لازم برای درخواست گزارش در جهت افزایش منافع خود را دارند. از سوی دیگر، مدیران شرکت‌های با مالکیت بالای مدیریت، کمتر با محدودیت‌هایی نظیر پایش توسط سهامداران عمده و محدود سازی میزان مالکیت آن‌ها مواجه هستند (هان، ۲۰۰۵). بنابراین ممکن است به استفاده نادرست رویه‌های حسابداری، برای به دست آوردن منافع مالکانه خود به هزینه سایر سهامداران، روی آورند. جنسن (۱۹۹۳) بیان می‌کند با افزایش درصد مالکیت اعضای هیأت مدیره، بدلیل همسو شدن منافع سهامداران و مدیران، عملکرد شرکت از طریق کاهش هزینه‌های نمایندگی افزایش می‌یابد.

فرضیه دوم: درصد مالکیت اعضای هیأت مدیره بر میزان مدیریت سود تأثیر دارد.

از دیدگاه نظری، هنگامی که هیأت مدیره مستقل و از نسبت بالایی اعضای غیرموظف تشکیل شده باشد، وجه نظارتی شرکت ارتقا می‌یابد و از اعمال مدیریت سودی که مدیران موظف برای رسیدن به اهداف خود در پیش گرفته‌اند می‌کاهد. به عنوان مثال جمال الدین و همکاران (۲۰۱۵)، سان و لیو (۲۰۱۳) و یانگ و همکاران (۲۰۰۹) در تحقیقات خود بیان داشتند افزایش تعداد اعضای غیرموظف هیأت مدیره موجب کاهش مدیریت سود می‌گردد. از طرفی احمدپور و همکاران (۱۳۸۸) در پژوهشی به این نتیجه دست یافتند زمانیکه انگیزه برای دستکاری سود بالا باشد مدیران غیرموظف نقش ضعیفی در کاهش اقلام تعهدی غیرعادی دارند.

فرضیه سوم: افزایش درصد مدیران غیرموظف در هیأت مدیره بر مدیریت سود شرکت، تأثیر منفی دارد.

فرضیه‌های مربوط به کیفیت حسابرسی:

بیکر (۱۹۹۸)، فرانسیس (۱۹۹۹)، دیفاند و جیانبالو (۱۹۹۱)، جنین و پیوت (۲۰۰۵) و عزیزخانی، داغانی و شیلر (۲۰۱۸) به این نتیجه رسیدند که کیفیت حسابرسی احتمال وقوع مدیریت سود را کاهش می‌دهد. تندلو و انسترایلن (۲۰۰۸) و الزویی (۲۰۱۶) نیز در بررسی‌های خود با تفکیک موسسات حسابرسی به چهار موسسه بزرگ و سایر موسسات، به این نتیجه دست یافتند که کیفیت بالای حسابرسی (بر حسب اندازه موسسه) باعث کاهش مدیریت سود می‌شود. در بیشتر تحقیقات انجام شده در ایران سازمان حسابرسی به عنوان موسسه حسابرسی بزرگ و مابقی موسسات حسابرسی معتمد بورس به عنوان موسسات کوچک در نظر گرفته شده است (نمازی و همکاران، ۱۳۹۰). اما محمدرضایی و یعقوب‌نژاد (۱۳۹۶) به این نتیجه رسیدند که سازمان حسابرسی فاقد اکثر ویژگی‌های حسابرس بزرگ طبق نظریه اندازه موسسه حسابرسی است. عزیزخانی، داغانی و شیلر (۲۰۱۸) نیز سازمان حسابرسی را در بررسی کیفیت حسابرسی در ایران از مطالعه خود خارج کرده‌اند. بنابراین در این پژوهش اندازه موسسه حسابرسی بر اساس تعداد شرکاء و مدیران فنی موسسه تعیین می‌شود. لذا فرضیه دیگر تحقیق به این صورت خواهد بود:

فرضیه چهارم: حسابرسی توسط موسسات حسابرسی بزرگتر (از نظر تعداد شریک و مدیر فنی) تأثیر منفی بر مدیریت سود صاحبکار دارد.

جری و همکاران (۲۰۱۰) دریافته‌اند هر چه قدر دوره تصدی حسابرس طولانی‌تر باشد، موجب ارتقاء تخصص حسابرس در صنعت صاحبکار می‌شود و در نتیجه مدیریت سود پایین می‌آید. وکیلی فرد و همکاران (۱۳۹۳) نیز در آزمون رابطه بین دوره تصدی حسابرس و محافظه‌کاری حسابداری در بورس اوراق بهادار نشان می‌دهند که بین دوره تصدی حسابرس و محافظه‌کاری حسابداری در کلیه شرکت‌های مورد مطالعه رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد. مایرز و همکاران (۲۰۰۳) نیز نشان دادند که بالا بودن دوره تصدی حسابرس موجب شناخت و تخصص حسابرس در صنعت صاحبکار مربوطه می‌شود و هر چه دوره تصدی حسابرس بیشتر باشد کیفیت و پایداری سود هم بیشتر می‌شود. طبق تحقیقات فوق در این تحقیق فرضیه زیر مطرح می‌شود:

فرضیه پنجم: افزایش دوره تصدی حسابرس تأثیر منفی بر مدیریت سود دارد.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نوع توصیفی و پس‌رویدادی و در حوزه پژوهش‌های مبتنی بر همبستگی متغیرهاست که مبتنی بر اطلاعات واقعی صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. در این پژوهش برای جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات مربوط به ادبیات موضوع و بررسی پیشینه تحقیق از روش کتابخانه‌ای استفاده شده است و داده‌های لازم برای محاسبه متغیرهای پژوهش از متن صورت‌های مالی استخراج گردیده است. همچنین آزمون فرضیه‌ها با استفاده از رگرسیون لاجستیک انجام شده است.

جامعه آماری پژوهش

جامعه این پژوهش شامل شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. کیفیت اطلاعات و سهولت دسترسی به اطلاعات صورت‌های مالی و سایر اطلاعات شرکت‌ها از جمله دلایل انتخاب جامعه است. با در نظر گرفتن ماهیت متغیرهای تحقیق، شرکت‌هایی که ویژگی‌های زیر را نداشتند از مجموعه شرکت‌های مورد بررسی حذف شدند: - شرکت‌ها از سال ۱۳۸۸ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده تا پایان سال ۱۳۹۴ همچنان فعالیت داشته باشند.

- طی سال‌های مالی یاد شده، تغییر فعالیت یا تغییر سال مالی نداده باشند.

- جزو بانک‌ها و موسسات مالی (شرکت‌های سرمایه‌گذار، واسطه‌گری‌های مالی، شرکت‌های هلدینگ، بانک‌ها و لیزینگ‌ها) نباشند زیرا اطلاعات مالی و ساختارهای حاکمیتی متفاوتی در آن‌ها برقرار است.

پس از غربالگری جامعه آماری در نهایت داده‌های مرتبط با ۲۲۰ شرکت پذیرفته شده در بورس (۱۵۴۰ سال- شرکت، در مدل نهایی تحقیق) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

مدل پژوهش و تعریف عملیاتی متغیرها

برای آزمون فرضیه‌ها، مدل پژوهش به شرح زیر تدوین شده است:

$$EM = b_0 + b_1 CEO_{i,t} + b_2 CEOCP_{i,t} + b_3 Board_{i,t} + b_4 INDEP_{i,t} + b_5 FIAO_{i,t} + b_6 FIAM_{i,t} + b_7 Audit_{i,t} + b_8 Error_{i,t} + b_9 AUI_{i,t} + b_{10} DUAL_{i,t} + b_{11} AIO_{i,t} + b_{12} Size_{i,t} + B_{13} BSize_{i,t} + \sum year_{i,t} + \sum industry_{i,t} + e$$

متغیر وابسته

EM: معرف مدیریت سود است که به وسیله مدل تعدیل شده جونز (۱۹۹۱) و کوتاری (۲۰۰۵) به شرح زیر اندازه گیری شده است.

مدل جونز (۱۹۹۱)

جونز در مدلی که برای بررسی مدیریت سود در واحدهای تجاری ارائه نمود، فرض کرد که ارقام تعهدی غیراختیاری در طول زمان ثابت هستند. در این مدل ارقام تعهدی اختیاری و غیراختیاری تفکیک شده است. بر اساس این مدل تأثیر شرایط اقتصادی یک واحد تجاری بر ارقام تعهدی برای یک دوره زمانی مشخص، که به دوره رویداد معروف است با متغیرهای فروش و اموال و ماشین آلات و تجهیزات به شرح زیر برآورد شود:

$$\frac{TA_{it}}{A_{it}} = a_1 \left(\frac{1}{A_{it-1}} \right) + a_2 \left(\frac{\Delta REV_{it}}{A_{it-1}} \right) + a_3 \left(\frac{PPE_{it}}{A_{it-1}} \right) + \varepsilon_{it}$$

در این رابطه TA معرف کل ارقام تعهدی است که از تفاوت جریانهای نقد حاصل از عملیات و سود عملیاتی شرکت به دست می آید. A مجموع داراییهای شرکت، ΔREV تغییر در درآمد شرکت، ΔREC تغییرات در مطالبات، PPE اموال، ماشین آلات و تجهیزات است. پس از تخمین پارامترهای مدل فوق، ارقام تعهدی غیر اختیاری به شرح زیر برآورد شده است:

$$NDA_{it} = a_1 \left(\frac{1}{A_{it-1}} \right) + a_2 \left(\frac{\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it}}{A_{it-1}} \right) + \left(\frac{PPE_{it}}{A_{it-1}} \right)$$

در مرحله آخر ارقام تعهدی اختیاری که به عنوان شاخص مدیریت سود در نظر گرفته می شود از کسر کردن ارقام تعهدی غیر اختیاری از ارقام تعهدی کل به دست می آید.

مدل کوتاری (۲۰۰۵)

تفاوت مدل کوتاری و جونز در کنترل کردن تأثیر عملکرد شرکت است. کوتاری و همکاران (۲۰۰۵) در ارتباط با تأثیر عملکرد شرکت بر رفتار ارقام تعهدی، دریافتند زمانی که عملکرد شرکت بسیار خوب یا بسیار بد است، مدل‌های ارقام تعهدی دچار نوعی ناکارایی است. بدین ترتیب متغیر عملکرد شرکت (ROA یا بازده دارایی‌ها) را در مدل ارقام تعهدی کنترل کردند. در این مدل کل ارقام تعهدی به شرح زیر محاسبه می‌گردد.

$$TA_{it} = a_0 + a_1 (\Delta REV_{it}) + a_2 (PPE_{it}) + a_3 (ROA_{it}) + \varepsilon_{it}$$

متغیرهای مستقل

متغیرهای مستقل پژوهش به ترتیب فرضیه‌ها به شرح زیر تعریف می‌شوند.

CEO (مالکیت مدیرعامل): میزان مالکیت سهام‌دار حقیقی یا حقوقی که مدیرعامل نماینده اوست.

برای فرضیه ۲ دو متغیر زیر تبیین شده است.

CEOCP (مالکیت اعضای هیأت مدیره): برابر است با یک اگر یک سهامدار حقوقی یا حقیقی دارای بیش از ۲ کرسی هیأت مدیره در شرکت باشد، در غیر این صورت صفر.

BOARD (مالکیت مدیرعامل و رئیس هیأت مدیره): برابر است با یک اگر میزان مالکیت سهامدار حقیقی یا حقوقی که رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل نماینده ایشان است بیش از ۵۰ درصد سهام شرکت باشد و در غیر این صورت صفر.

INDEP (مدیران غیرموظف): تعداد اعضای غیرموظف هیأت مدیره نسبت به کل اعضای هیأت مدیره.

برای فرضیه ۴ دو متغیر زیر تبیین شده است.

FIAO (موسسه حسابرسی با شرکای متوسط): برابر است با یک اگر موسسه حسابرسی بین ۵ تا ۱۰ شریک و مدیر فنی داشته باشد و در غیر این صورت صفر.

FIAM (موسسه حسابرسی با شرکای زیاد): برابر است با ۱ اگر موسسه حسابرسی دارای بیش از ۱۰ شریک و مدیر فنی باشد در غیر این صورت صفر.

برای بررسی اندازه موسسات حسابرسی در ایران، با توجه به شرایط خاص موسسات حسابرسی و تعداد زیاد موسسات حسابرسی با تعداد شرکا ۳ نفر، پیش بینی می شود موسسات حسابرسی که مدیران و شرکایی بیش از ۳ نفر دارند، ارتقا کیفیت داشته باشند. لذا دو دسته موسسات بین ۵ تا ۱۰ شریک و موسسات بیش از ۱۰ شریک یا مدیر فنی بررسی شدند. داده‌های مربوط به تعداد شرکای موسسه حسابرسی اطلاعات تفصیلی موسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی جمع آوری گردیده است.

AUDIT (دوره تصدی حسابرس): برابر است با تعداد سال‌های که یک موسسه حسابرسی عهده دار رسیدگی به شرکت مورد نظر بوده است.

متغیرهای کنترلی

همچنین با توجه به نتایج تحقیقات مختلف برای بررسی درست تأثیر متغیرهای مستقل پژوهش، متغیرهای بالقوه تأثیرگذار بر مدیریت سود به صورت متغیر کنترلی در مدل پژوهش وارد شد، این متغیرها به شرح زیر است.

AUI (کیفیت موسسه حسابرسی): برابر است با یک اگر حسابرس شرکت جز موسسات با رتبه الف سازمان بورس و اوراق بهادار باشد در غیر این صورت صفر.

Dual (دوگانگی وظایف): برابر است با یک اگر مدیر عامل و ریاست هیأت مدیره یکسان باشد و در غیر این صورت صفر.

AIO (نوع موسسه حسابرسی): برابر است با یک اگر حسابرس شرکت، سازمان حسابرسی یا موسسه مفید راهبر باشد در غیر این صورت صفر.

SIZE (اندازه شرکت): برابر است با لگاریتم طبیعی جمع دارایی‌های شرکت در پایان سال.

Bsize (اندازه هیأت مدیره): برابر است با تعداد اعضای هیأت مدیره در پایان سال مالی.

ERROR (ا شتباها با اهمیت): برابر است با یک اگر شرکت دارای تعدیلات سنواتی با اهمیت (۵ درصد سود انباشته) باشد، در غیر این صورت صفر.

یافته‌های پژوهش

در این بخش ابتدا اطلاعات آمار توصیفی و سپس نتایج آزمون مدل‌های تحقیق ارائه خواهد شد.

آمار توصیفی

طبق نگاره (۱)، آمار توصیفی متغیرهای پژوهش نشان می‌دهد که میانگین دو متغیر وابسته مدیریت سود استخراج شده از مدل‌های استاندارد جونز تعدیل شده و کوتاری با مقدار ۰/۰۲۰۷۱- و ۰/۰۲۳۴۴- به یکدیگر نزدیک بوده و هر دو چوله به چپ هستند.

نگاره (۱): آمار توصیفی متغیرهای پژوهش (تحلیل نتایج آماری)

متغیرها	میانگین	میانه	بیشترین	کمترین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
ME_JJONES	-۰/۰۲۱	۰/۰۰۰	۰/۵۳۲	-۰/۹۳۳	۱/۱۵۹	-۱/۸۵۵	۹/۸۸۷
ME_KOTARI	-۰/۰۲۳	-۰/۰۰۲	۰/۴۴۱	-۱/۱۲۵	۰/۱۶۰	-۲/۷۹۵	۱۵/۹۳۵
AUDIT	۲/۲۱۲	۲/۰۰۰	۶/۰۰۰	۱/۰۰۰	۱/۲۸۳	۱/۰۸۹	۳/۷۱۴
AIO	۰/۲۷۵	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۴۳۷	۱/۱۱۴	۲/۲۴۱
AUI	۰/۵۶۹	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۴۹۵	-۰/۲۷۸	۱/۰۷۸
FIAM	۰/۲۸۷	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۴۵۳	۰/۹۴۱	۱/۸۸۶
FIAO	۰/۴۸۵	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۵۰۰	۰/۰۶۱	۱/۰۰۴
ERROR	۰/۱۰۷	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۳۰۹	۲/۵۴۸	۷/۴۹۳
CEOCP	۰/۲۱۶	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۴۱۲	۱/۳۸۱	۲/۹۰۶
CEO	۱۳/۷۵۹	۰/۰۵۵	۹۹/۹۰۰	۰/۰۰۰	۲۴/۷۳۷	۱/۷۴۳	۴/۷۰۲
BOARD	۰/۶۷۷	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۴۶۸	-۰/۷۵۹	۱/۵۷۶
DUAL	۰/۰۰۸	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۸۸	۱۱/۱۸۶	۱۲۶/۱۱۹
BSIZE	۵/۱۱۳	۵/۰۰۰	۹/۰۰۰	۳/۰۰۰	۰/۵۲۲	۴/۶۸۹	۲۸/۷۰۲
SIZE (میلیون ریال)	۷۱۷۱۸۱۷	۹۶۶۲۷۸	۵۵۲۰۰۰۰۰	۱۶۳۴۵	۳۳۲۰۰۶۸۰	۱۰/۰۶۰	۱۲۵/۹۳۸

* توضیح تمام متغیرها در بخش مدل پژوهش ارائه شده است

میانگین دوره تصدی حسابرسی در حدود ۲ سال است. ۲۵ درصد شرکت‌ها توسط سازمان حسابرسی و ۵۷ درصد مشاهدات توسط موسسات حسابرسی رتبه الف رسیدگی شده‌اند. ۲۹ درصد موسسات حسابرسی بین ۵ تا ۱۰ شریک یا مدیر و ۴۹ درصد نیز بیش از ۱۰ شریک یا مدیر داشته‌اند. ۱۰ درصد مشاهدات دارای اشتباهات با اهمیت در صورت‌های مالی بوده‌اند و به‌طور میانگین تعداد اعضای هیأت مدیره در حدود ۵ نفر است. ۲۲ درصد شرکت‌ها دارای سهامداری با حداقل یک کرسی هیأت مدیره و در ۶۷ درصد مشاهدات بیش از ۵۰ درصد مالکیت شرکت متعلق به سهامداران تعیین کننده رئیس هیأت مدیره و مدیر عامل است. همچنین میانگین درصد مالکیت سهامداری که مدیرعامل نماینده ایشان است حدود ۱۴ درصد سهام کل شرکت است.

در ادامه پس از بررسی همبستگی بین متغیرها، به آزمون مدل‌های پژوهش پرداخته شده است. جهت بررسی همبستگی بین متغیرهای پژوهش از ماتریس همبستگی استفاده شده است. با توجه به ماتریس همبستگی (نگاره ۳ و ۲) مربوط به مدل جونز و کوتاری، فقط بین سه متغیر AUI, FIAM, IAO همبستگی بالا و معناداری وجود دارد که مرتبط با شرکت‌هایی است که توسط سازمان حسابرسی رسیدگی و حسابرسی شده‌اند. دلیل همبستگی وجود سازمان حسابرسی در لیست موسسات الف و تعداد مدیران منحصر به فرد این سازمان که در حدود ۶۰ نفر هستند می‌باشد. در واقع در مورد شرکت‌هایی که توسط سازمان حسابرسی، حسابرسی شده‌اند بین سه متغیر گفته شده همپوشانی وجود دارد.

نتایج آزمون مدل پژوهش

در تحلیل پانلی، داده‌ها به صورت مقطعی - زمانی گردآوری می‌شوند، یعنی داده‌های جمع‌آوری شده برای مقاطع مختلف (در این جا شرکت‌ها) در طی زمان می‌باشد. در داده‌هایی که بدین صورت جمع‌آوری می‌شوند، استقلال مشاهدات حفظ نمی‌گردد زیرا از هر شرکت در سال‌های مختلف چندین مشاهده تکرار شده است که این مشاهدات به هم وابسته‌اند (زیرا متعلق به یک شرکت هستند). برای تحلیل این نوع داده‌ها از تحلیل پانلی استفاده می‌گردد. در مباحث تحلیل پانلی دو رویکرد، با اثرات ثابت و با اثرات تصادفی وجود دارد که از آزمون‌های لیمر یا چاو آزمون هاسمن برای تشخیص مدل مناسب استفاده شده است.

نکته (۲): ماتریس همبستگی مدل جونز تعدیل شده

نام متغیر	AD	AUDIT	AIO	AUI	FIAM	FIAO	ERROR	CEOCP	CEO	BOARD	DUAL	BSIZE	SIZE	INDEP
AD	۱													
AUDIT	۰/۰۴	۱												
AIO	۰/۰۷	۰/۳۴	۱											
AUI	۰	۰	۰	۱										
FIAM	۰/۰۳	۰	۰	۰	۱									
FIAO	۰/۰۱	۰	۰	۰	۰	۱								
ERROR	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱							
CEOCP	۰/۰۸	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱						
CEO	۰/۰۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱					
BOARD	۰/۰۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱				
DUAL	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱			
BSIZE	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱		
SIZE	۰/۰۱	۰/۰۹	۰/۰۸	۰/۰۸	۰/۰۸	۰/۰۸	۰/۰۸	۰/۰۸	۰/۰۸	۰/۰۸	۰/۰۸	۰/۰۸	۱	
INDEP	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱

*ارقام فوق مرتبط با میزان همبستگی و نیز معناداری این همبستگی است که زیر هر رقم ذکر شده است.

نگاره (۳): ماتریس همبستگی مدل کوتاری

INDEP	SIZE	BSIZE	DUAL	BOARD	CEO	CEOCP	ERROR	FIAO	FIAM	AUI	AIO	AUDIT	KOTARI	نام متغیر	
													۱	KOTARI	

												۱	۰/۰۳	AUDIT	
												-----	۰/۳۴		
											۱	۰/۳۴	۰/۰۶	AIO	
											-----	۰	۰/۰۵		
										۱	-۰/۶۸	-۰/۱۸	-۰/۰۲	AUI	
										-----	۰	۰	۰/۰۶		
										۱	-۰/۰۶	۰/۸۸	۰/۰۳	۰/۰۳	FIAM
										-----	۰	۰	۰	۰/۰۳	
								۱	-۰/۵۴	۰/۳۸	-۰/۴۸	-۰/۱۹	-۰/۰۴	FIAM	
								-----	۰	۰	۰	۰	۰/۲۴	FIAM	
							۱	-۰/۰۵	-۰/۰۱	۰	-۰/۰۲	۰	-۰/۰۴	ERROR	
							-----	۰/۱	۰/۶۳	۱	۰/۴۴	۰/۹۵	۰/۱۵		
						۱	-۰/۰۲	۰	۰/۱	-۰/۰۷	۰/۰۹	-۰/۰۱	۰/۱	CEOCP	
						-----	۰/۴۱	۰/۹۲	۰	۰/۰۲	۰	۰/۸۳	۰		
					۱	۰/۹۳	-۰/۰۵	-۰/۰۳	۰/۱	-۰/۰۸	۰/۰۸	۰	۰/۱۱	CEO	
					-----	۰	۰/۱۳	۰/۲۵	۰	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۹۶	۰		
				۱	۰/۳۸	۰/۳۶	-۰/۰۶	-۰/۰۲	۰/۱۳	-۰/۰۵	۰/۱۲	۰/۰۵	-۰/۰۱	BOARD	
				-----	۰	۰	۰/۰۴	۰/۵۶	۰	۰/۰۹	۰	۰/۱	۰/۶۵		
			۱	۰/۰۶	-۰/۰۴	-۰/۰۵	-۰/۰۳	۰/۰۹	-۰/۰۴	۰/۰۴	-۰/۰۵	-۰/۰۴	-۰/۰۸	DUAL	
			-----	۰/۰۴	۰/۲۱	۰/۱۱	۰/۳	۰	۰/۲۴	۰/۲	۰/۰۸	۰/۲	۰/۰۱		
		۱	۰/۰۵	۰	۰/۰۶	۰/۰۶	۰/۰۲	-۰/۰۳	-۰/۰۷	-۰/۰۵	-۰/۰۹	-۰/۰۱	-۰/۱	BSIZE	
		-----	۰/۰۷	۱	۰/۰۴	۰/۰۴	۰/۶۲	۰/۳۴	۰/۰۱	۰/۰۷	۰	۰/۶۹	۰		
	۱	۰/۰۵	۰/۰۴	۰/۰۸	۰	۰/۰۴	۰/۰۶	۰/۱۷	۰/۱۹	۰/۱۵	۰/۱۸	۰/۰۹	۰/۰۴	SIZE	
	-----	۰/۰۹	۰/۲۴	۰/۰۱	۰/۹۵	۰/۱۹	۰/۰۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰/۱۶		
1	۱/۱۶	۰/۱۴	۰/۰۲	۰/۳	۰/۱۱	۰/۱	۰/۰۶	-۰/۰۲	-۰/۰۷	-۰/۰۶	-۰/۰۷	۰/۰۵	۰/۱	INDEP	
-----	۰	۰	۰/۵۶	۰	۰	۰	۰/۰۵	۰/۵۴	۰/۰۱	۰/۰۴	۰/۰۱	۰/۰۸	۰		

الف: برازش مدل با ارقام استخراج شده از مدل جونز تعدیل شده

ابتدا مدل مناسب از میان مدل‌ها (مدل ادغام شده، مدل با اثرات ثابت و یا مدل با اثرات تصادفی) انتخاب شد. نتایج آزمون چاو و هاسمن برای تشخیص مدل مناسب در نگاره (۴) ارائه شده است. مقادیر احتمال آزمون چاو در مدل کمتر از ۰/۰۵ است، بنابراین مدل مورد استفاده دارای اثرات جداگانه‌ای برای شرکت‌ها هستند. مقدار احتمال برای آزمون هاسمن کمتر از ۰/۰۵ است، بنابراین مدل مورد استفاده مدل با اثرات ثابت است. در ادامه از این مدل برای بررسی فرضیه‌ها استفاده گردیده است. در این بخش برای بررسی و برآورد مدل کلی از تحلیل پانلی استفاده شده است. مدل مفروض به صورت زیر است:

$$ADJ = b_0 + b_1 CEO_{i,t} + b_2 CEOCP_{i,t} + b_3 Board_{i,t} + b_4 INDEP_{i,t} + b_5 FIAO_{i,t} + b_6 FIAM_{i,t} + b_7 Audit_{i,t} + b_8 Error_{i,t} + b_9 AUI_{i,t} + b_{10} DUAL_{i,t} + b_{11} AIO_{i,t} + b_{12} Size_{i,t} + B_{13} BSize_{i,t} + e$$

تکراه (۴): نتایج برازش مدل پژوهش

متغیرها	مقدار ضرایب	آماره-t	سطح معناداری
C	-۰/۰۰۵	-۰/۱۰۶	۰/۹۱۶
AUDIT	۰/۰۰۳	۲/۱۴۴	۰/۰۳۲
AIO	۰/۰۲	۱/۵۹۲	۰/۱۱۲
AUI	۰/۰۰۱	۰/۱۳	۰/۸۹۷
FIAM	-۰/۰۱۲	-۱/۱۳۴	۰/۲۵۷
FIAO	-۰/۰۰۳	-۰/۵۶۸	۰/۵۷
ERROR	-۰/۰۲۵	-۴/۰۳۱	۰/۰۰۰
CEOCP	-۰/۰۵۱	-۲/۸۳۶	۰/۰۰۵
CEO	۰/۰۰۱	۳/۳۵۶	۰/۰۰۱
BOARD	۰/۰۱۸	۲/۴۳	۰/۰۱۵
DUALITY	-۰/۰۳۵	-۱/۵۹۱	۰/۱۱۲
BSize	-۰/۰۱	-۱/۵۱۴	۰/۱۳۱
SIZE	۰/۰۰۱	۰/۵۶۳	۰/۵۷۴
INDEP	۰/۰۰۱	۰/۰۶۱	۰/۹۵۲
ضریب تعیین	۰/۶۰۶	آماره Durbin-Watson	۲/۲۴۱
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۵۱۶		
آماره F	۶/۷۵	سطح معناداری F	۰/۰۰۰
مقدار F آزمون چاو یا لیمر	۶/۹۹۶		۰/۰۰۰
مقدار F آزمون هاسمن	۲۳/۲۳۵		۰/۰۰۰

در نگاره (۴) مقدار احتمال معنی داری F برابر با $۶/۷۵۰$ و احتمال $۰/۰۰$ است. این مقدار کمتر از $۰/۰۵$ است بنابراین فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می شود. یعنی در سطح اطمینان ۹۵ درصد مدل معنادار است. میزان ضریب تعیین تعدیل شده برابر با $۰/۵۲$ است، یعنی در حدود ۵۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترل بیان می گردد. مقدار آماره دوربین و واتسون برابر با $۲/۲۴$ است مقادیر نزدیک به ۲ حاکی از عدم خودهمبستگی باقیمانده ها که یکی دیگر از فروض رگرسیون را نشان می دهد. در بین متغیرهای مدل، رابطه متغیر AUDIT مرتبط با دوره تصدی حسابرسان با میزان $t=۲/۱۴۴$ ، معنی دار و مثبت، CEOCP مرتبط با سهم اعضای هیأت مدیره با میزان $t=-۲/۸۳۶$ معنی دار و منفی، CEO مرتبط با سهم مدیر عامل از سهام شرکت با مقدار $t=۳/۳۵۶$ معنا دار و مثبت و BOARD مرتبط با مالکیت اعضای هیأت مدیره و مدیر عامل با میزان $t=۲/۴۳۰$ دارای ارتباط معنی دار و مثبتی با ارقام تعهدی اختیاری است. در مورد سایر متغیرها ارتباط معنی داری مشاهده نشده است. با توجه به نتایج فوق در مورد فرضیه های پژوهش می توان بیان کرد فرضیه شماره ۱، فرضیه شماره ۲ (هر دو متغیر انتخابی) و فرضیه شماره ۵ تأیید شدند. به عبارتی مالکیت مدیرعامل، مالکیت اعضای هیأت مدیره و دوره تصدی حسابرسان با مدیریت سود رابطه معنی داری دارند. اما در مورد درصد اعضای غیرموظف هیأت مدیره و تعداد شرکا یا مدیران موسسات حسابرسی تأثیری بر مدیریت سود در شرکت ها مشاهده نشد.

ب: برازش مدل با ارقام تعهدی استخراج شده از مدل کوتاری

در این بخش برای بررسی و برآورد مدل کلی از تحلیل پانلی استفاده شده است. مدل مفروض به صورت زیر است

$$KTR = b_0 + b_1 CEO_{i,t} + b_2 CEOCP_{i,t} + b_3 Board_{i,t} + b_4 INDEP_{i,t} + b_5 FIAO_{i,t} + b_6 FIAM_{i,t} + b_7 Audit_{i,t} + b_8 Error_{i,t} + b_9 AUI_{i,t} + b_{10} DUAL_{i,t} + b_{11} AIO_{i,t} + b_{12} Size_{i,t} + B_{13} BSize_{i,t} + e$$

با توجه به نتایج آزمون چاو و هاسمن مدل مورد استفاده با اثرات ثابت است. در ادامه از این مدل برای بررسی فرضیه ها استفاده شده است.

نگاره (۵): نتایج برازش مدل پژوهش

متغیرها	مقدار ضرایب	آماره-t	سطح معناداری
C	-۰/۰۷۷	-۱/۸۸۳	۰/۰۶
AUDIT	۰/۰۰۲	۱/۳۹۶	۰/۱۶۳
IAO	۰/۰۰۵	۰/۴۰۹	۰/۶۸۳
AUI	-۰/۰۰۴	-۰/۸۱۱	۰/۴۱۷
FIAM	-۰/۰۱۴	-۱/۴۲۱	۰/۱۵۶
FIAO	-۰/۰۰۹	-۱/۹۶۱	۰/۰۵
ERROR	-۰/۰۱۶	-۳/۲۰۴	۰/۰۰۱
CEOCP	-۰/۰۵۱	-۲/۳۵۴	۰/۰۱۹
CEO	۰/۰۰۱	۳/۱۰۲	۰/۰۰۲
BOARD	۰/۰۱۷	۲/۶۲	۰/۰۰۹
DUALITY	-۰/۰۱	-۰/۲۹۷	۰/۷۶۷
Bsize	-۰/۰۰۳	-۰/۷۰۷	۰/۴۸
SIZE	۰/۰۰۵	۱/۷۴۶	۰/۰۸۱
INDEP	۰/۰۰۶	۰/۴۴۲	۰/۶۵۹
ضریب تعیین	۰/۵۴۱		
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۴۳۷	آماره Durbin-Watson	۲/۲۵۶
آماره F	۵/۱۷۱	سطح معناداری F	۰/۰۰۰
مقدار F آزمون جاو یا لیمر	۶/۳۷		۰/۰۰۰
مقدار F آزمون هاسمن	۳۷/۹		۰/۰۰۰

مقدار آماره F برابر ۵/۱۷۱ و احتمال ۰/۰۰ است، یعنی در سطح اطمینان ۹۵ درصد مدل معنادار است. همچنین میزان ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۰/۴۴ است. مقدار آماره دورین و واتسون برابر با ۲/۵۷ و حاکی از عدم خود همبستگی باقیمانده‌هاست. در بین متغیرهای مدل، متغیرهای FIAO با میزان $t=1/96$ ، معنی دار و منفی، CEOCP مرتبط با انتخاب مدیر عامل با میزان $t=-2/354$ معنی دار و منفی، CEO مرتبط با سهم مدیر عامل از سهام شرکت با مقدار $t=3/102$ معنی دار و مثبت و BOARD با مقدار $t=2/62$ دارای ارتباط معنی دار و مثبتی با مدیریت سود است. سایر متغیرها ارتباط معنی داری با مدیریت سود نداشته‌اند. به طور خلاصه می‌توان گفت در صورتی که از مدل کوتاری برای مدیریت سود استفاده کنیم نهایتاً فرضیه‌های

اول، دوم و چهارم تأیید می‌شوند. در مدل قبلی (مدیریت سود بر اساس مدل جونز) فرضیه شماره ۵ نیز تأیید شده بود اما در این مدل ارتباط معنی داری بین دوره تصدی حسابرسان و مدیریت سود مشاهده نشد. از طرفی در مدل قبل ارتباطی بین تعداد شرکا و مدیریت سود دیده نشد اما در این مدل رابطه منفی بین موسساتی که تعداد شرکای آنها بین ۵ تا ۱۰ نفر است و مدیریت سود مشاهده شد به عبارتی موسسات با تعداد شریک و مدیر متوسط، تأثیر منفی بر مدیریت سود می‌گذارد که با انتظارات ما هماهنگ است. نتایج و جهت سایر متغیرهای تأیید شده در این مدل مشابه مدل قبل است.

بررسی نتایج و فرضیه‌های تحقیق

با توجه به تعدد فرضیه‌ها و متغیرهای پژوهش نتایج فرضیات در نگاره (۶) خلاصه شده است.

نگاره (۶): خلاصه نتایج فرضیه‌های پژوهش

فرضیه	متغیر مستقل	علامت اختصاری	مدیریت سود با استفاده از مدل کوتاری	مدیریت سود با استفاده از مدل جونز
فرضیه‌های مرتبط با ساختار مالکیتی هیأت مدیره				
فرضیه شماره ۱	مالکیت مدیرعامل	CEO	مثبت و معنی دار	مثبت و معنی دار
فرضیه شماره ۲	مالکیت اعضای هیأت مدیره	CEOCP	منفی و معنی دار	منفی و معنی دار
	مالکیت رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل	Board	مثبت و معنی دار	مثبت و معنی دار
فرضیه شماره ۳	درصد مدیران غیرموظف	INDEP	تأیید نشد	تأیید نشد
فرضیه‌های مرتبط با ویژگی‌های حسابرسان				
فرضیه شماره ۴	تعداد شریک ۵-۱۰ نفر	FIAO	منفی و معنی دار	تأیید نشد
	تعداد شریک بیش از ۱۰ نفر	FIAM	تأیید نشد	تأیید نشد
فرضیه شماره ۵	دوره تصدی حسابرسان	Audit	تأیید نشد	مثبت و معنی دار

سه فرضیه اول پژوهش با رابطه ساختار مالکیتی هیأت مدیره و مدیریت سود می‌پردازد. در هر دو مدل جونز و کوتاری نتایج این سه فرضیه یکسان است. نتایج حاکی از آن است که

مالکیت مدیر عامل و مالکیت رئیس هیأت مدیره و مدیر عامل رابطه مثبتی با میزان مدیریت سود در شرکت دارد. اما مالکیت اعضای هیأت مدیره رابطه منفی با مدیریت سود دارد به عبارتی شرکت‌هایی که دارای سهامداری با حداقل دو کرسی هیأت مدیره هستند مدیریت سود کمتری انجام می‌دهند. لذا فرضیه‌های اول و دوم تأیید شدند. اما فرضیه سوم که به ارتباط اعضای غیرموظف هیأت مدیره و مدیریت سود می‌پردازد در هیچ کدام از دو مدل تأیید نشد. دو فرضیه بعدی در خصوص ویژگی‌های حسابرس و مدیریت سود در شرکت صاحبکار است. از نظر تعداد شرکای حسابرسی تنها در مدل دوم، به این نتیجه رسیدیم که صاحبکارانی که حسابرسشان بین ۵ تا ۱۰ شریک یا مدیر دارد مدیریت سود کمتری انجام می‌دهند. اما این نتیجه نه در مدل جونز و نه در هیچ کدام از مدل‌ها در مورد حسابرسان بیش از ۱۰ شریک تأیید نشد. نتیجه نهایی که می‌توان در مورد این فرضیه گرفت عدم تأیید ارتباط تعداد شرکا و مدیران موسسه حسابرسی با مدیریت سود در شرکت صاحبکار است. فرضیه ۵ در مورد رابطه دوره تصدی حسابرس و مدیریت سود در مدل جونز تأیید شد به این معنی که صاحبکارانی که مدت زمان بیشتری با یک حسابرس کار می‌کنند مدیریت سود بیشتری انجام می‌دهند که این نتیجه نیز مطابق انتظار بود اما در مدل کوتاری این نتیجه به دست نیامد.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

در بررسی نقش همزمان ساختار هیأت مدیره و ویژگی‌های حسابرس بر مدیریت سود، نتایج پژوهش‌گویای آن است که مالکیت مدیر عامل بر مدیریت سود تأثیر معنادار و مثبتی داشته است. در نتیجه فرضیه اول و دوم پژوهش در ارتباط با ساختار مالکیتی مدیریت (میزان مالکیت مدیر عامل و مالکیت هیأت مدیره) مورد تأیید قرار گرفته است. نتیجه فوق، با نتایج پژوهش‌های فان و ونگ، ۲۰۰۲؛ هان، ۲۰۰۵ و فرانسویس و دیگران، ۲۰۰۶ همسو است. بنابراین به دلیل اهمیت حفظ اعتماد سهامداران و به دنبال حفظ سلامت مالی، استفاده از اصول مطرح شده در حاکمیت شرکتی (سازمان همکاری و توسعه اقتصادی ۲۰۱۵)^۱ که به دنبال تامین اطمینان لازم برای سرمایه‌گذاران است مورد تأکید مجدد قرار می‌گیرد. اما بر اساس نتایج فرضیه ۳، ساختار نظارتی هیأت مدیره (اعضای غیرموظف هیأت مدیره) بر مدیریت سود تأثیر معنادار نداشته است. نتایج این فرضیه با نتایج جمال‌الدین و همکاران (۲۰۱۵)؛ سان و لیو (۲۰۱۳) و یانگ و همکاران (۲۰۰۹) مغایرت دارد اما با نتایج پژوهش احمدپور و همکاران

(۱۳۸۸) و پارک (۲۰۰۴) سازگار است. به نظر می‌رسد در ایران وجود اعضای غیرموظف هیأت مدیره نمی‌تواند به اندازه کافی وجه نظارتی داشته و از اعمال مدیریت سود پیشگیری کند.

در مورد فرضیه چهارم پژوهش، از بین ۴ آزمون برای متغیرهای نماینده اندازه موسسه حسابرسی و ارتباط آن با مدیریت سود، تنها یک مورد نشان دهنده ارتباط منفی بین اندازه موسسه و میزان مدیریت سود صاحبکار بوده است. این یافته حاکی از این موضوع است که با افزایش تعداد مدیران حسابرسی در موسسات حسابرسی، به دلیل احتمال تخصیص زمان مناسب برای رسیدگی بر صورت‌های مالی و افزایش استقلال آن‌ها، تأثیر منفی بر مدیریت سود شرکت خواهد داشت. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های تندلو و انسترایلن (۲۰۰۸) و الزویی (۲۰۱۶) سازگاری دارد.

همچنین در فرضیه پنجم، دوره تصدی حسابرس دارای تأثیر مثبت و معنی‌دار بر مدیریت سود است. این نتیجه ناشی از این واقعیت است که با افزایش دوره تصدی حسابرس و امکان افزایش ارتباط بین مدیریت و حسابرس، مدیریت سود شرکت با افزایش همراه است؛ که بر خلاف نتیجه پژوهش مایرز و همکاران (۲۰۰۳) و جری و همکاران (۲۰۱۰) است. در این پژوهش‌ها افزایش دوره تصدی حسابرس باعث کاهش مدیریت سود شده است زیرا باعث افزایش شناخت و تخصص حسابرس در صنعت و شرکت مربوطه می‌گردد اما با توجه به نتایج این پژوهش به نظر می‌رسد در ایران افزایش دوره تصدی نتیجه معکوس داشته باشد و مدیریت اقدام به مدیریت سود بیشتری بنماید.

با توجه به نتایج پژوهش مبنی بر تأثیر منفی تعداد شرکای موسسه حسابرسی بر مدیریت سود به مجامع عمومی پیشنهاد می‌شود که جهت استقلال بیشتر و نیز تجربه و زمان رسیدگی، از مؤسسات حسابرسی با تعداد شرکا یا مدیران بیشتر استفاده نمایند. همچنین با توجه به تأثیر مثبت دوره تصدی حسابرس بر مدیریت سود پیشنهاد می‌گردد مجامع در فواصل زمانی کوتاه، اقدام به تغییر حسابرس نمایند. به سازمان بورس اوراق بهادار نیز می‌توان پیشنهاد نمود که در انتخاب مؤسسات معتمد بورس، مؤسساتی که از تعداد مدیران بیشتری برخوردارند را جهت افزایش استقلال حسابرسی، مورد توجه قرار دهند. البته در آیین‌نامه ارزیابی موسسات حسابرسی معتمد بورس اوراق بهادار^۲ به این موضوع توجه ویژه شده است.

پی‌نوشت

- ۱ سازمان توسعه و همکاری اقتصادی یک سازمان بین‌المللی برآمده از کشورهای توسعه‌یافته است که اصول خاصی از اقتصاد بازار آزاد را قبول کرده‌اند.
- ۲ تبصره ۵ ماده ۱۰ دستورالعمل موسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار مصوب جلسه ۱۳۸۶/۵/۸ و اصلاحیه‌های مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۷ و ۱۳۹۲/۰۴/۳۱ شورای عالی بورس و اوراق بهادار

منابع

- احمدپور، احمد؛ ملکیان، اسفندیار؛ کردتبار، حسین. (۱۳۸۸). بررسی تأثیر مدیران غیرموظف و سرمایه‌گذاران نهادی در رفتار مدیریت سود (مدیریت سود مبتنی بر مدل آستانه). *تحقیقات حسابداری و حسابرسی*: ۳، ۶۸-۸۷.
- حساس یگانه، یحیی. (۱۳۹۵). تأثیر سازوکارهای حاکمیت شرکتی بر کیفیت حسابرسی و مدیریت سود واقعی. *پژوهش‌های تجربی حسابداری*: ۲۰، ۲۳-۴۵.
- حساس یگانه، یحیی؛ آذین‌فر، کاوه. (۱۳۸۹). رابطه بین کیفیت حسابرسی و اندازه مؤسسه حسابرسی. *بررسی‌های حسابداری و حسابرسی*: ۱۷ (۶۱)، ۸۵-۹۸.
- رنجبرجمال‌آبادی، حمیدرضا؛ رضایی، محسن؛ مظفری، سیده آرزو؛ شیرغلامی، فاطمه. (۱۳۹۶). بررسی درصد مالکیت مدیرعامل و اندازه شرکت با بیش‌تأمین مالی شرکت‌های IPO. *فصلنامه علمی تخصصی مدیریت، حسابداری و اقتصاد*: ۱ (۱)، ۱۷-۳۰.
- شمس، مینا؛ فولادی، مسعود؛ فرهادی، مریم. (۱۳۹۵). تأثیر استقلال هیأت مدیره و کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. *مجله بررسی‌های حسابداری*: ۳ (۱۰)، ۶۱-۸۸.
- محمد رضایی، فخرالدین؛ یعقوب‌نژاد، احمد. (۱۳۹۶). اندازه مؤسسه حسابرسی و کیفیت حسابرسی: نقد نظری، نقد روش پژوهش و ارائه پیشنهاد. *پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی*: ۹ (۳۴)، ۶۰-۳۱.
- نمازی، محمد؛ بایزیدی، انور؛ جبارزاده کنگرلویی، سعید. (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود. *تحقیقات حسابداری و حسابرسی*: ۳ (۹)، ۴-۲۱.
- وکیلی‌فرد، حمیدرضا؛ مران‌جوری، مهدی. (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین دوره تصدی حسابرسی و محافظه‌کاری حسابداری در ایران. *پژوهش‌های تجربی حسابداری*: ۴ (۱۳)، ۲۱۹-۲۰۹.
- Ahmadpour, A. Malekian, E. Kordtabar, H. (2009). The Impact of Non-executive Managers and Capital Institutional on earning management, *Accounting and Auditing Research*. 3, 87-68. (In Persian).

- Aljifri, K. (2007). Measurement and Motivations of Earnings Management: A Critical Perspective. *Journal of Accounting – Business & Management*, 14 (3) , 75-95.
- Alzoubi, Ebraheem Saleem Salem. (2016). Audit quality and earnings management: evidence from Jordan", *Journal of Applied Accounting Research*, 17 (2). 170-189.
- Azizkhani M. & Daghani R. , Shailer G. , (2018) Audit Firm Tenure and Audit Quality in a Constrained Market, *The International Journal of Accounting*, 53 (3) in press.
- Baker, M. , & Wurgler, J. (2013). Behavioral corporate finance: an updated survey. In G. M. Constantinides, M. Harris, & R. M. Stulz (Eds.) , *Handbook of the economics of finance 2, Part A*, 357-424.
- Beasley, M. S. (1996). An Empirical Analysis of the Relation between the Board of Director Composition and Financial Statement Fraud. *The Accounting Review*:. 71, 443-465.
- Becker, DeFond and Jiambalvo. (1998). The Effect of Audit Quality on Earnings Management. *Contemporary Accounting Research*, 15 (2) , 120-36.
- Caramanis and Lennox. (2006). Audit effort and earnings management. *Journal of Accounting and Economics*: 45, 116-138.
- Carcello, j. v. , Nagy, A. L. (2004). Client size, auditor specialization and fraudulent financial reprting. *Managerial Auditing Journal* 19, 651-668.
- Chi, W. , Lisic, L. L. , & Pevzner, M. (2011). Is enhanced audit quality associated with greater real earnings management?. *Accounting Horizons*: 25 (2) , 315-335.
- Chuntaoli, M. , & SongF, S. W. (2008). Audit Firm Size and Perception of Audit Quality: Evidences from a competitive Audit market in china. *Int. J. Audit*, 12 (2) , 111-127.
- Dechow, P. , Ge, W. , & Schrand, C. (2010). Understanding earnings quality: a review of the proxies, their determinants and their consequences. *Journal of Accounting and Economics*, 50 (2-3) , 344-401.
- DeFond, M. , & Jiambalvo, J. (1991). Incidence and circumstances of accounting errors. *The Accounting Review*, 66, 643–655.
- Fama, E. & M. Jensen (1983). Agency Problems and Residual Claims. *Journal of Law and Economics*, Vol. 26,. 327-350.
- Fan, J. and Wong, T. (2002) , Corporate ownership structure and in formativeness of accounting earnings in East Asia. *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 33, 401-26.
- Francis, J. , K. Reichelt, and D. Wang. (2006). National versus office-specific measures of auditor industry expertise and effects on client

- earnings quality. *Working Paper, University of Missouri at Columbia. SSRN eLibrary.*
- Francis, J. R. ; Maydew, E. L. & Sparks, H. C. (1999). The Role of Big Six Auditors in the Credible Reporting of Accruals. *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, 18, 17-35.
- Han, S. (2005). Ownership structure and quality of financial reporting. *Working Paper of University of Illinois.*
- Hasas Yeganeh, Y. (2016). The Impact of Corporate Governance Mechanisms on Audit Quality and Real Earnings Management. *Empirical Research in Accounting*, 20, 23-45. (In Persian).
- Hassas Yeganeh, Y. Azin Far, K (2010). The relationship between audit quality and audit size, *The Iranian Accounting & Auditing Review* 17, 61; 83 -96. (In Persian).
- Jamaludin, N. D. , Sanusi, Z. M. , & Kamaluddin, A. (2015). Board Structure and Earnings Management in Malaysian Government Linked Companies. *Procedia Economics and Finance*, 28, 235-242.
- Jang, K. and S. Y. Kown (2002). Ownership Structure and Earnings Informativeness: Evidence from Korea. *The Institutional. Journal of Accounting*, 37: 301- 325.
- Janin and Piot. ,Janin, Remi, (2005). Audit Quality and Earnings Management in France. CERAG & Pierre Mendes France University (Grenoble 2) and Universite Pierre Mendes, *Working Paper.*
- Jensen, M. C. (1993). The Modern Industrial Revolution, Exit and the Failure of Internal Control Systems. *The Journal of Finance*, 25, 831-873.
- Jerry, w. Lin, M (2010). Audit quality, corporate Governance, and earnings management. *International Journal of Auditing*, 14 (1). 57-77.
- Johari, Nor Hashimah, et al. (2009). "The influence of board independence, competency and ownership on earnings management in Malaysia. " *International Journal of Economics and Management* 2. 2, 281-306.
- Jones, J. J. (1991). Earnings management during import relief investigations. *Journal of Accounting Research* 29 (2): 193-228.
- Jong-H-Ch. Jeong-B-K-V. Chansong-k. Yoonseok-Z. (2009). "Audit Office Size, Audit Quality and Audit Pricing. Auditing": *A Journal of Practice and Theory.*
- Klein, A. (2002). Audit Committee, Board of Director Characteristics, and Earnings Management. *Journal of Accounting and Economics*, 33, 375-401.
- Kothari, S. P. , A. J. Leone, and C. E. Wasley. (2005). Performance matched discretionary accruals measures. *Journal of Accounting and Economics* 39: 163-197.

- Lanouar Charfeddine , Wided Bouaine. (2012) Income Smoothing and CEO Job Security , *Information Management and Business Review: 4* (3) , 95-106,
- Libby , R, ristina. Rennekamp , K M. Seybert, N. (2015). Regulation and the interdependent roles of managers, auditors, and directors in earning management and accounting choice. *Accounting, Organizations and Society: 47*, 25–42.
- Libby, R. , & Seybert, N. (2009). Behavioral studies of the effects of regulation on earnings management and accounting choice. In C. S. Chapman, D. J. Cooper, & P. Miller (Eds.) , *Accounting, organizations, and institutions: Essays in honour of Anthony Hopwood. Oxford, U. K.: Oxford University Press*
- Mohammad Rezaei, F; Yaghobnejad, A. (2017). Size and quality of the audit firm: theoretical and research method critique and suggestions. *Financial Accounting and Audit Research, 9* (34) ,31-60. (In Persian).
- Myers J. N. , Myers L. A. and Omer C. T. (2003). Exploring the Term of the Auditor-client relationship and the quality of Earnings: A case for Mandatory Auditor rotation?. *The Accounting Review: 78* (3) ,779-799.
- Namazi, M; Bayazdi, A; Jabarzadeh, Saeed. (2011). the relationship between audit quality and Earning management. *Journal of Accounting and Auditing research. 3* (9). 4-22. (In Persian).
- Nelson, M. N. , & Skinner, D. (2013). How should we think about earnings quality? A discussion of “Earnings quality: evidence from the field”. *Journal of Accounting and Economics, 56* (2-3) , 34-41.
- Park, Yun W. , and Hyun-Han Shin. (2004). Board composition and earnings management in Canada. *Journal of corporate Finance 10* (3) , 431-457.
- Peasnell, K. V. , Pope, P. F. & S. Young (2000). Accrual Management to Meet Earnings Targets: U. K. Evidence Pre and Post-Cadbury. *The British Accounting Review: 32*, 415-445.
- Ranjbar Jamalabadi, H, Rezaei, M; Mozafari, A; Shir Gholami,F. (2017). The CEO's ownership and the size oand over financing for IPOs, *Journal of Management, Accounting and Economics, 1* (1) , 30-17. (In Persian).
- Shams, M; Fouladi, M; Farhadi,M. (1395). The Effect of the Board of Directors and the Auditor's Quality on earning Management. *Journal of Iranian accounting review. 3* (10) ,61-88. (In Persian).
- Sun, J. and Liu, G. (2013). Auditor industry specialization, board governance, and earnings management. *Managerial Auditing Journal, 28* (1) ,45-64.

- Tendello, B. & Vanstraelen, A. (2008). Earnings Management and Audit Quality in Europe: from the Private Client Segment. *European Accounting Review*, 17 (3), 447-469.
- Vakili Fard, H. R; Maran Ghorji, M (2014) the Relationship Between Audit tenure and Accounting Conservatism in Iran, *Journal of Empirical Research in Accounting 4 (13)*, 209-224. (In Persian).
- Wael Mostafa, (2017). The impact of earnings management on the value relevance of earnings: Empirical evidence from Egypt. *Managerial Auditing Journal*, 32 (1), 50-74.
- Warfield, Terry D. , John J. Wild, and Kenneth L. Wild. Managerial ownership, accounting choices, and informativeness of earnings. *Journal of accounting and economics 20 (1)* , 61-91.
- Wilson, M. , and Wang L. W. (2009). Earnings Management Following Chief Executive Officer Changes: The Effect of Contemporaneous Chairperson and Chief Financial Officer Appointments. *Accounting and Finance: 50, (2)* 447-480.
- Yang, W. S. , Chun L. S. & S. M. Ramadili (2009). The Effect of Board Structure and Institutional Ownership Structure on Earnings Management. *International Journal of Economics and Management*, 3, 332-353.
- Zhang D. (2014). Can enhanced audit quality reduce higher real earnings management: Evidence from China. *International Conference on Public Management and Education*.